

Over de bijdrage van Marleen Boerjan over de lezing van prof. van Woerkum

Geen versnippering van de bijenhouderij

Dick Vunderink

Marleen Boerjan toont zich in Bijen 7(1): 6 (1998) verontrust over een versnippering in de bijenhouderij. En zij raakt een belangrijk onderwerp aan. Maar ik heb moeite om te begrijpen wat haar eigenlijke boodschap is. Waar zit nu eigenlijk de bedreiging? Ik stel haar een paar vragen.

1. Wat houdt het begrip versnippering voor jou in? Is dat een ander woord voor specialisatie in de bijenhouderij? Is dat wat ik zo constructief vind, namelijk dat de imkers zulke veelkleurige belangstellingen hebben? De een 'valt' op drachtplanten en maakt er z'n extra bijenhobby van, de ander pluisst bijenziekten na, een derde verdiept zich in koninginnenteelt of kwaliteitsverbetering van honing. Weer anderen maken zich ongerust over bestrijdingsmiddelen of willen biologisch dynamisch imkeren. Dank zij deze specialisatie kunnen we steeds weer onze commissies bezetten. En nu komt Internet daar natuurlijk bij. Juist deze verschillende gerichtheid maakt dat we niet zijn verworden tot een eenzijdige honingproductieclub. Dat de doorsnee-imker breder kijkt naar de 'Umwelt' dan veel andere natuur-liefhebbers.

2. Staan die clubjes naast de organisaties? Inderdaad, als je bedoelt dat ze zijn opgericht buiten initiatief of toestemming van de organisaties. Mogen ze alsjeblieft? Stel dat er geen initiatieven meer werden genomen 'in het veld'. Dat alles van de bestuurders afhankelijk was? Een volgende vraag is of de imkers zich daarmee losmaken van de organisaties. In de meeste gevallen is men zowel van de ene club als van de andere lid.

3. Zijn alleen de organisaties naar binnen gericht? Van Woerkum laat daar geen misverstand over bestaan en de verandering is moeizaam maar ook zichtbaar. Maar ligt dit risico bij specialisten niet extra op de loer? Zeer gemotiveerd bezig met een deelonderwerp?

4. Wordt de terugloop van leden veroorzaakt wordt door de versnippering?

Recente enquêtes geven daarvan geen indicatie. Het zou mooi zijn want dit fenomeen is gemakkelijker aan te pakken dan drachtvermindering, vergrijzing of maatschappelijke individualisering.

5. Wat is nu eigenlijk je boodschap?

Dat de organisaties te star zijn, ook als ze een jubileum-symposium wijden aan imago- en

koersverandering? Dat zij meer moeten doen om relaties met de clubjes op te bouwen? Of misschien dat de specialistengroepjes zich bij de organisaties moeten aansluiten? Of dat het risico van specialisatie kan zijn een te grote gehechtheid aan het eigen gelijk? Of dat we zowel specialisatie als generalisme nodig hebben? Waar wringt de schoen nu eigenlijk? Dat wordt voor mij niet duidelijk.

Ik heb ook mijn zorgen over de versnippering. Niet dat ze er is. Hoe meer denkkracht, hoe beter. Mijn zorg richt zich op de onduidelijke begrippen. Wanneer men het doel van een specialistengroep gelijkstelt aan dat van algemene belangenbehartiging, dan ontstaat de mist. De oplossing ligt in de erkenning van verschillende doelen en op basis daarvan met elkaar in gesprek gaan en elkaar aanspreken op wat over en weer beter kan. Dat spel moeten we beter in de vingers krijgen. Als je dat bedoelt, vind je me aan je zijde.

Ko Zoet

Het artikel van Marleen Boerjan vraagt om een reactie. Hoe is het de bijenhouderij gelukt te komen tot het punt waar we ons nu bevinden? Door de liefde of affectie van de imker voor zijn bijen. Dat is een gegeven dat er over honderd jaar nog zal zijn. De grotere of kleinere aantallen imkers door de tijden heen hebben te maken met factoren zoals drachtomstandigheden, economische motieven en de invloed van bijenziekten. Verenigingen worden geboren uit een behoefte naar saamhorigheid, informatie-overdracht en belangenbehartiging. Zo ging het ook bij de imkers. Vanuit de hoofdvereniging werden, worden en zullen de belangen van de totale imkerij zo goed mogelijk worden behartigd, naar de leden en naar de overheid.

Nu de individuele imker. Die heeft tegenwoordig meer tijd, de beschikking over professionele communicatiemiddelen en daardoor over een arsenaal aan informatie. Hij loopt niet meer van A tot Z aan de hand van de 'grote' vereniging maar gaat zelfstandig aan het werk. Sterker nog, hij heeft de vereniging in eerste instantie niet meer nodig voor het opvijzelen van zijn kennis. Een aantal imkers hebben elkaar gevonden en er zijn clubjes ontstaan die op hun specifieke terrein aan de slag zijn gegaan. In jouw visie, Marleen, zal deze ontwikkeling leiden tot een situatie waarbij de poten onder het werkterrein van de

traditionele bijenteeltorganisaties worden weggezaagd, met alle kwalijke gevolgen vandien! Je gaat er hierbij vanuit dat deze clubjes een zelfstandig leven gaan leiden, los van de bestaande verenigingen. Daar geloof ik niets van.

Voor mij betekenen de vele activiteiten gebundeld in clubjes geen versnippering van de bijenhouderij maar juist het bewijs van vitaliteit met een toenemende verscheidenheid aan specialismen. Een bestaande behoefte waaraan geen enkele 'hoofd'-vereniging kan voldoen omdat geld en menskracht ontbreken. De clubjes zijn ontstaan op braakliggend terrein. Bij braakliggend terrein hoort een braakregeling. Deze zou kunnen bestaan uit het reserveren van ruimte in ons maandblad voor interessante leesstof vanuit deze specialismen. Dus niet angstig aan de zijlijn staan en piepen maar samenwerken en samen werken aan een modern beeld van de bijenhouderij. Dat de clubjes het imago van de imkerij negatief beïnvloeden is een wonderlijke mening. Een nieuwe en vernieuwende aanpak is juist het kenmerk van de clubjes, terwijl de hoofdverenigingen nog steeds versnipperd en snipverkouden om elkaar heen draaien. Echter, het zwaard van Damocles hangt voortdurend boven het voortbestaan van clubs op vrijwillige basis omdat ze vaak afhankelijk zijn van de inzet van enkelen. Hoe vaak zien we na een aantal jaren het clubblad van de eerste tot de laatste bladzijde gevuld met artikelen van de eindredacteur om daarna een zachte dood te sterven? Triest, maar waar. Daarom ben ik ervan overtuigd dat imkers verenigd in clubs gewoon lid blijven van de, hun, hoofdvereniging.

Jan Tempelman

Geheel òneens ben ik het met Marleen Boerjan! Alleen door dingen met gelijkgezinden te doen blijft je band met de imkerij bestaan. Hoe meer clubjes, hoe beter. Laat duizend bloemen bloeien. En als er dan toch een overkoepelende organisatie moet bestaan, laat die dan haar bestaansrecht waarmaken door daden en onontbeerlijkheid. Die clubjes ontstaan (bestaan) toch alleen maar omdat men het bij de overkoepelende organisaties niet heeft kunnen vinden. Hebben de VBBN, de NCB, de ANI, de ABTB en de LLTB een bijenteeltadviescentrum, een eigen Internet-site, een zeer actieve koninginnenteeltcommissie, een actieve alternatieve docentenclub, een clubje dat onderzoek doet naar het ras op een eiland? Nee dus! Blijkbaar is daar wel behoefte aan! Zie daar nu het bestaansrecht van al deze clubjes. Dus lang leve de clubjes, hoe meer hoe beter.

Naschrift Marleen Boerjan.

De reacties van Dick Vunderink, Ko Zoet en Jan Tempelman naar aanleiding van mijn opmerkingen bij de voordracht van Prof. Van Woerkum in Bijen, vragen om een weerwoord en enige helderheid. Dit laatste ontbreekt inderdaad enigzins. Ik heb mijn boodschap niet zo nadrukkelijk aan de lezer op willen leggen maar doe dat bij deze. Ik heb twee stellingen:(1) 'De Bijenhouderij heeft toekomst als bron van recreatie, als beroep en als beheerder van een bloemenrijk landschap' en (2): 'De bijenhouderij heeft geen toekomst als financiering en extra stimulatie uitblijft'. Stelling 1 behoeft geen nadere toelichting anders dan te zeggen dat de toekomst van de bijenhouderij alleen gewaarborgd wordt door actieve, al dan niet georganiseerde, imkers. Ik ben dan ook niet tegen het ontstaan van kleine en grotere clubjes die, zoals Ko Zoet het formuleert, elkaar hebben gevonden op een specifiek terrein. Het is waar, de clubjes ontstaan alleen maar omdat men HET bij de overkoepelende organisaties niet heeft kunnen vinden (Jan Tempelman). De verschillende clubjes zijn het bewijs van vitaliteit en hebben bestaansrecht omdat er heel wat 'braakliggende terreinen' (Ko Zoet) zijn die de verschillende overkoepelende organisaties, misschien wel noodgedwongen, laten liggen. Ook ben ik het eens met de opmerking van Dick Vunderink: 'Hoe meer denkkraft, hoe beter'. Maar als ik dan niet tegen de activiteiten van deze clubjes ben waar ligt dán het probleem zult u zich wellicht afvragen. Het probleem is dat de clubjes onderling weinig of niet communiceren. De alom bekende eigenwijsheid van de individuele imker is vaak terug te vinden in de wijze van werken en communiceren van groepjes en groepen imkers. Elke club verdedigt zo zijn eigen doel en belang. En ik kan het niet beter verwoorden dan Dick Vunderink: er ontstaat mist als men het eigen specialistische doel gelijkstelt aan het algemene belang. Voor een vitale, creatieve en levendige bijenhouderij is het mijns inziens noodzakelijk dat de verschillende clubjes met elkaar in gesprek gaan en men elkaar onderling erkent. Hier ligt inderdaad een taak voor de overkoepelende organisaties. Ik kom nu bij stelling 2: 'De bijenhouderij heeft geen toekomst als financiering en extra stimulatie uitblijft'. De extra stimulatie komt van zelf als de verschillende specialisten met elkaar in gesprek zijn. De extra financiering komt er niet als er niet één aanspreekpunt, bijvoorbeeld de Bedrijfsraad, is voor